

Sygn. akt IV CSK 582/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 10 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Izabela Czapowska

w sprawie z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej

[...]

przeciwko Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej

o uchylenie uchwały,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 10 kwietnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 kwietnia 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 135 (sto trzydzieści pięć) złotych.

Uzasadnienie

Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa w pozwie skierowanym przeciwko Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej (dalej jako Kasa Krajowa) domagała się uchylenia, ewentualnie ustalenia nieważności uchwały nr 9 Walnego Zgromadzenia Kasy Krajowej z dnia 4 maja 2011 r. w przedmiocie zmiany § 50 ust. 2 Statutu Kasy Krajowej jako godzącej w interesy poszczególnych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych - członków strony pozwanej oraz sprzecznej z dobrymi obyczajami, w tym podstawowymi zasadami moralnymi, takimi jak zasada uczciwego i transparentnego obrotu prawnego oraz z fundamentalną zasadą spółdzielczości, tj. zasadą równości wszystkich kas – członków spółdzielni.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 23 listopada 2011 roku uwzględnił powództwo w całości, czyniąc w sprawie ustalenia faktyczne, z których wynika, że w piśmie z dnia 7 maja 2010 roku strona powodowa złożyła skargę do Rady Nadzorczej Kasy Krajowej na działanie Zarządu Kasy Krajowej polegające na permanentnym naruszaniu przez członków Zarządu Kasy Krajowej [...] paragrafu 50 ustęp 2 statutu Kasy Krajowej, stanowiącego, że cyt. „Członkowie Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Funduszu Stabilizacyjnego nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach dotyczących wyłącznie ich osobiście lub organizacji spółdzielczych, których są członkami”. Wskazane osoby były w tym czasie członkami Rady Nadzorczej SKOK [...], członka Kasy Krajowej.

W dniu 4 maja 2011 roku Walne Zgromadzenie Kasy Krajowej podjęło uchwałę nr 9, którą zmieniono wskazany wyżej § 50 ust 2 statutu Kasy Krajowej przez nadanie mu następującego brzmienia: „Członkowie Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Funduszu Stabilizacyjnego nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach dotyczących wyłącznie ich osobiście”. W protokole Walnego Zgromadzenia wskazano w uzasadnieniu uchwały nr 9, że powyższa zmiana dostosowuje brzmienie statutu Kasy Krajowej do treści art. 56 § 2 prawa spółdzielczego. Za przyjęciem uchwały oddano 11.290 głosów, przeciwko 2 głosy, wstrzymało się 35.201 głosów. Zmiana statutu została zarejestrowana postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 11 maja 2011 roku.

Na tle powyższych ustaleń faktycznych Sąd I instancji doszedł do przekonania, że zaskarżona uchwała jest istotnie sprzeczna z dobrymi obyczajami i stąd podlega uchyleniu na podstawie art. 42 § 3 prawa spółdzielczego. Dobrym obyczajem jest bowiem taka regulacja uprawnień piastunów organów spółdzielni, która wyklucza podejrzenie o podejmowanie działań motywowanych interesem własnym lub interesem grupy reprezentowanej przez tę osobę. Treść § 50 ustęp 2 statutu Kasy Krajowej sprzed zmiany wyznaczała standardy transparentności i bezstronności działania członków wskazanych organów Kasy Krajowej w sposób adekwatny do celów i modelu funkcjonowania Kasy Krajowej jako spółdzielni osób prawnych, skupiającej spółdzielcze kasy oszczędnościowo- kredytowe. Przywołany w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały nr 9 art. 56 § 2 prawa spółdzielczego określa minimalne standardy dla wszystkich spółdzielni – w praktyce tych, których członkami są osoby fizyczne. Dotychczasowa treść § 50 ustęp 2 Statutu Kasy Krajowej zasadnie te standardy podnosiła w odniesieniu do organów Kasy Krajowej, której członkami są wyłącznie osoby prawne. Nie miała przy tym znaczenia, w ocenie Sądu Okręgowego, akcentowana przez stronę pozwaną okoliczność, że w okresie obowiązywania zmiany statutu wprowadzonej zaskarżoną uchwałą nie doszło do podjęcia decyzji uprzywilejowujących niektóre skok, bo ważne jest istnienie w poprzednim statucie mechanizmu zgodnego z dobrymi obyczajami, które takie ewentualne nadużycia wykluczała.

Po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej od tego wyroku Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2012 roku w sprawie I A Ca .../12 oddalił apelację, aprobując ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny wskazał, że argumentację Sądu i instancji wzmacnia dodatkowo treść art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych (Dz. U. 2012, Nr 855 ze zm.), stosownie do którego członkowie zarządu oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Kasie Krajowej nie mogą pełnić żadnych funkcji lub być pracownikami kas oraz w innych podmiotach nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego. W ocenie Sądu II instancji nie miał znaczenia dla trafności rozstrzygnięcia także fakt, że w dacie powzięcia zaskarżonej uchwały [...] nie byli już członkami Rady Nadzorczej SKOK [...].

W skardze kasacyjnej strona pozwana, zaskarżając opisany wyżej wyrok w całości, zarzuciła naruszenie prawa materialnego, to jest art. 42 § 3 ustawy Prawo spółdzielcze w związku z art. 56 § 2 tej ustawy przez błędną wykładnię oraz naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 321 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. Strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zmianę wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 listopada 2011 r. poprzez oddalenie powództwa w całości oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie. Nie może odnieść zamierzonego skutku zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. polegający, według skarżącego, na błędnym wskazaniu przez Sąd Apelacyjny treści zaskarżonej uchwały i w rezultacie na orzeczeniu nie o tym, co stanowiło przedmiot sporu. Wprawdzie istotnie w części wstępnej uzasadnienia wyroku Sąd Apelacyjny błędnie przytoczył brzmienie § 50 ust. 2 statutu Kasy Krajowej zmienionego zaskarżoną uchwałą nr 9, ale ta oczywista omyłka Sądu nie miała wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Z dalszej części uzasadnienia wynika bowiem jednoznacznie, że przedmiotem swojej oceny Sąd II instancji uczynił uchwałę w jej prawidłowym brzmieniu, a zawarte w uzasadnieniu wywody odnoszą się do argumentów apelującego zawartych w apelacji.

Nie jest trafny podstawowy zarzut skargi kasacyjnej, a mianowicie zarzut naruszenia art. 42 § 3 prawa spółdzielczego w związku z art. 56 § 2 tej ustawy przez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że uchwała Walnego Zgromadzenia Kasy Krajowej zmieniająca postanowienie statutu przez nadanie mu brzmienia zbieżnego z art. 56 § 2 prawa spółdzielczego narusza dobre obyczaje, godzi w interes spółdzielni oraz ma na celu pokrzywdzenie jej członka i w związku z tym podlega uchyleniu.

W pełni bowiem należy zaaprobować wywody prawne Sądu II instancji dotyczące wykładni i zastosowania wskazanego wyżej przepisu w ustalonych niespornych okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy.

Stosownie do art. 42 § 3 ustawy z dnia 16.09.1982 roku – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. 2003, nr 188, poz.1848 ze zm.) sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami jest przesłanką zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni i żądania jej uchylenia. Dobre obyczaje rozumieć należy jako podstawowe, powszechnie akceptowane zasady przyzwoitego, godnego postępowania, jako ogólne reguły uczciwości obowiązujące wszystkich uczestników życia społecznego i obrotu gospodarczego. Do dobrych obyczajów należy niewątpliwie poszanowanie zasad transparentnego działania organów statutowych spółdzielni z uwzględnieniem specyfiki spółdzielni osób prawnych.

Nie przekonuje sformułowany w skardze kasacyjnej argument strony pozwanej, że wprowadzona zaskarżoną uchwałą nr 9 zmiana § 50 ust. 2 statutu Kasy Krajowej była konieczna i uzasadniona, bo dostosowała go do treści art.56 § 2 prawa spółdzielczego, przewidującego, że członkowie zarządu i rady nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach wyłącznie ich dotyczących. Paragraf 50 ust. 2 statutu sprzed zmiany (cyt. „Członkowie Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Funduszu Stabilizacyjnego nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach dotyczących wyłącznie ich osobiście lub organizacji spółdzielczych, których są członkami”) zawierał przecież treść tożsamą z tym przepisem prawa spółdzielczego, brak więc było potrzeby „dostosowania” tego postanowienia statutowego do cytowanej regulacji prawa spółdzielczego.

Istotą zaskarżonej uchwały była natomiast eliminacja z tego postanowienia statutu bardzo ważnego, z punktu widzenia interesów wszystkich spółdzielczych kas oszczędnościowo - kredytowych - członków Kasy Krajowej, mechanizmu sprawowania funkcji decyzyjnych przez wskazane w tym paragrafie organy Kasy Krajowej, mechanizmu rozwiązującego potencjalny konflikt interesów, zapewniającego bezstronność przy podejmowaniu decyzji i eliminującego choćby cień podejrzenia co do faworyzowania jednych członków Kasy Krajowej kosztem innych. Usunięcie tego postanowienia bez istotnego i racjonalnego powodu podyktowanego interesem spółdzielni i jej członków trafnie zostało uznane przez Sąd II instancji za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Nie ma znaczenia tak eksponowany w skardze kasacyjnej fakt, iż [...] nie byli już w dniu podjęcia zaskarżonej uchwały członkami Rady Nadzorczej SKOK [...], skoro nie o personalia

tu chodzi, lecz o zachowanie funkcjonującego od wielu lat statutowego modelu działania organów Kasy Krajowej zapewniającego, jak to trafnie ujął Sąd, standardy transparentności i bezstronności działania członków wskazanych organów Kasy Krajowej w sposób adekwatny do celów i modelu funkcjonowania Kasy Krajowej jako spółdzielni osób prawnych, skupiającej spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe.

W tym stanie rzeczy skarga kasacyjna strony pozwanej podlegała oddaleniu jako bezzasadna na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., czego konsekwencją było obciążenie pozwanej kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez powoda.